

מערך הטיפול במחלות עור בקהילה

כתיבה: יונת מייזל | אישור: שלי לוי, ראש צוות

תאריך: י"ג בניסן תשפ"ג, 4 באפריל 2023

סקירה

תוכן העניינים

1.....	תמצית	1
3.....	מבוא	3
5.....	שכיחות תחלואת העור בישראל	1.1
6.....	1.1 מספר המאובחנים עם מחלת עור	6
8.....	1.2 חולים חדשים (היארעות)	8
10.....	1.3 נתונים על מקבלי קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי בגין מחלות עור	10
11.....	2. כוח האדם הרפואי ברפואת עור ומין	2.1
11.....	2.1 מספר הרופאים בעלי תעודת רופא מומחה ברפואת עור ומין	11
13.....	2.2 התמחות במחלות עור ומין	13
17.....	3. היקף השירות בקהילה	3.1
18.....	3.1 מספר רופאי העור ומין המועסקים בקהילה	18
21.....	3.2 זמני ההמתנה לרופאי עור ומין בקהילה	21

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת קטי קטרין שטרית, ובו מוצגים נתונים על שכיחות מחלות העור בישראל, המומחיות הרפואית הנדרשת לטיפול במחלות אלה, מספר הרופאים בעלי מומחיות זו וכן פריסת שירותי העור בקהילה, כולל זמני המתנה לשירותים אלה.

מחלות עור הן מצבים המלווים בפגיעה בשכבה החיצונית של העור (אפידרמיס) ובנספחים שלה (לדוגמה שיער, זקיקי שיער, ציפורניים) או בשכבה הפנימית של העור (דרמיס) או ברקמה רירית (לחמית העין, פה ואיברי מין). **קיימות יותר מ-3,000 מחלות עור**, ויש ביניהן שונות גדולה מבחינת שכיחותן, רמת חומרתן ואפשרות הריפוי. במקרים רבים מחלת עור היא ביטוי חיצוני של תחלואה מסוג אחר או של תחלואה נלווית. מחלות עור משפיעות לא רק על מצבו הפיזי של החולה אלא גם על מצבו הנפשי ועל תפקודו החברתי ואנשים הסובלים ממחלות עור כרוניות לעתים ניצבים בפני אתגרים פסיכולוגיים שעשויים להשפיע על תפקודם החברתי.

מחלות עור הן הגורם הרביעי לתחלואה בעולם והן שכיחות הן בקרב ילדים והן בקרב מבוגרים. מחלות אלה הן הסיבה השכיחה ביותר לפנייה לעזרה רפואית והוצאות קופות החולים על טיפול תרופתי למחלות עור עמדו בשנת 2021 על 436.6 מיליון ש"ח. לכך יש להוסיף את ההוצאות על טיפול לא תרופתי שעמד בשנת 2021 על לכל הפחות 19.5 מיליון ש"ח.

בידי משרד הבריאות אין נתונים על מספר החולים במחלות עור, כמו גם על מגמות בשכיחות התופעה בישראל ועל מספר המאובחנים החדשים. **קופות החולים העבירו לידנו נתונים על מספר המאובחנים וכן על מספר החולים החדשים, אולם מהנתונים אי אפשר ללמוד על כלל המאובחנים במחלות אלה בקופות החולים, בין השאר בשל הבדלים בין הקופות באופן הפקת הנתונים.** על אף השונות, מהנתונים שנמסרו מהקופות אפשר ללמוד על כמה ממצאים: **מדובר במספר לא מבוטל של מבוטחים; רוב המבוטחים המאובחנים במחלות העור הן נשים (53%-55%);** שיעור המאובחנים עד גיל 18 נע בין 17% בלאומית ל-35% במאוחדת.

קופות החולים מסרו נתונים על המאובחנים החדשים במחלות עור בשנים 2019-2021. **אולם, גם במקרה זה יש להתייחס לנתונים אלה כאל נתונים חלקיים בלבד, ולא ניתן ללמוד מהם על כלל המאובחנים החדשים בכל מחלות עור בשנה.** מהנתונים אפשר לראות כי בשנת 2021 מספר המאובחנים החדשים בכל ארבע קופות החולים ביחד עמד על לכל הפחות כ-435,000 מבוטחים.

הטיפול הרפואי במחלות עור ניתן בעיקרו על-ידי רופאים בעלי מומחיות ברפואת עור ומין, הנמשכת חמש שנים. **בשנת 2021 היו בישראל 444 רופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין,** מהם 304 רופאים עד גיל 67 (68%), אך לא ידוע לנו כמה מהם עוסקים בתחום זה בפועל. **מנתון זה עולה כי בשנת 2021 היו בישראל 0.032 רופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין עד גיל 67 לכל 1,000 נפש.** בשנים 2018-2021 הונפקו בין 12 (בשנת 2018) ל-15 (בשנת 2021) תעודות רופא מומחה חדשות במחלות עור ומין בשנה. מספר מתחילי ההתמחות במחלות עור ומין בכל אחת מהשנים 2018-2021 עמד על בין 16 (בשנת 2019) ל-23 (בשנת 2021).

ההתמחות במחלות עור ומין מבוצעת במחלקות האשפוז בעור ומין בבתי החולים, **כלומר היא מושפעת ממערך האשפוז בתחום זה. בישראל יש בסך הכול 82 מיטות אשפוז בתקן במחלקות עור ומין**, שהן 0.009 מיטות ל-1,000 נפש נכון לשנת 2021. **מיטות אלה פרוסות בשבעה בתי חולים בלבד (שיבא ברמת גן, סוראסקי בתל אביב, רמב"ם בחיפה, בלינסון בפתח תקווה, הדסה עין כרם בירושלים, סורוקה בבאר שבע והעמק בעפולה)**, ובשנת 2021 שיעור המיטות הגבוה ביותר ל-1,000 נפש היה במחוז תל אביב – 0.018, פי שניים מהשיעור הארצי. שיעורי המיטות הנמוכים ביותר נמצאו במחוזות הצפון (0.005 ל-1,000 נפש), במחוז הדרום (0.006 מיטות ל-1,000 נפש) ובמחוז ירושלים (0.007 ל-1,000 נפש).

לפי נשיא האיגוד, **מספר המבקשים להתמחות גדול ממספר התקנים**, ומשך ההמתנה להתמחות עשוי להגיע עד שנה. מנתוני האיגוד הישראלי לרפואה עור ומין עולה כי **בשנת 2022 היו 100 מתמחים בשלבים השונים של ההתמחות במחלות עור ומין**, כאשר שיעור תקני ההתמחות הגבוה ביותר נמצא במחוז תל אביב (29% מסך התקנים); במחוז המרכז עמד שיעור תקני ההתמחות על 21%; במחוז הצפון 20%; במחוז הדרום – 14% מסך תקני ההתמחות במחלות עור ומין; במחוז ירושלים – 9%. שיעור תקני ההתמחות הנמוך ביותר נמצא במחוז חיפה (7% מסך התקנים).

עוד עולה מהנתונים כי 100 תקני המתמחים מורכבים מ-31 **תקני מחלקות של בתי החולים ו-69 תקנים חיצוניים**, כלומר תקנים להתמחות בבתי החולים הציבוריים הממומנים על-ידי גופים ציבוריים שבהם לא קיים מסלול התמחות זה, כגון קופות החולים. דהיינו, **יותר משני שלישים מתקני ההתמחות בתחום זה הם תקנים חיצוניים ולא תקני מחלקה**. לדברי נשיא האיגוד הישראלי לרפואת עור ומין, תקני מחלקה מבוססים על תקינה ארכאית שלא גדלה מאז ההסכם משנת 1983. חלק מקופות החולים העלו בפנינו כי יש לפעול לפתיחת התמחות במחלות עור ומין בהיקפים גדולים בקהילה, שכן, לדברי לאומית, לפחות 95% מרפואת העור היא אמבולטורית ולא אשפוזית. גם בדוח שפורסם בשנת 2018 קבע מבקר המדינה כי **על משרד הבריאות ומשרד האוצר בשיתוף המועצה מדעית בהסתדרות הרפואית לישראל וקופות החולים לגבש תוכנית סדורה בעניין הגדלת מספר המתמחים בקהילה**.

רובה המכריע של תחלואת העור מצריך טיפול אמבולטורי בקהילה ולא באשפוז והשירות ניתן במספר גדול של מרפאות (כללית – 301 מרפאות; מכבי – 379; מאוחדת – 253; לאומית – 103 סניפי הקופה ו-20 קליניקות). לפי משרד הבריאות, **כיום מועסקים ברפואת עור ומין בקהילה 314 רופאים, כ-92% מהם בעלי תעודת מומחה במקצוע זה (288)**. יש שונות בין המחוזות במספר שעות השירות הניתנים על ידי רופאי עור ל-1,000 מבוטחים: השיעורים הגבוהים ביותר נמצאו במחוז תל אביב (1.09 שעות ל-1,000 מבוטחים) ובמחוז המרכז (1.08 שעות ל-1,000 מבוטחים); שיעור שעות השירות הנמוך ביותר נמצא במחוז יהודה ושומרון (0.48 שעות ל-1,000 נפש); במחוז הצפון שיעור שעות השירות הניתנים על ידי רופאי עור ל-1,000 מבוטחים הוא 0.94, במחוז חיפה – על 0.92, במחוז ירושלים ובמחוז הדרום שיעור זה עומד על 0.73 שעות ל-1,000 נפש.

בשנת 2021 היו זמני ההמתנה החיצוניים לביקור אצל רופא עור בין 19 ימים ברבעון הראשון ל-36 ימים ברבעון השלישי, כלומר, **ברבעון הראשון של שנת 2021 המתניו מחצית ממבקשי התור לרופא עור בישראל לפחות 19 ימים, וברבעון הרביעי – לפחות 36 ימים**. עם זאת, מנתוני משרד הבריאות על זמני המתנה ביולי-ספטמבר 2019

אפשר ללמוד כי יש שונות בזמני ההמתנה לביקור אצל רופא בין מחוזות שונים: **זמני המתנה החציוניים לרופא עור לפי בחירת המטופל הארוכים ביותר נמצאו ביהודה ושומרון (36 ימים)**, לעומת 17 ימים במחוז ירושלים ו-18 ימים במחוז הדרום.

קופות החולים התייחסו לנושא זמני ההמתנה לרפואת עור בקהילה. לפי כללית, אורך התור החציוני נכון ליוני 2022 היה 14 ימים, ולדבריה, מדובר בשיפור בהשוואה לאורך התור בשנת 2019 (17 ימים); מכבי מסרה כי זמן ההמתנה במכבי הוא בין 32 ל-42 ימים בממוצע, ועיקר הבעיה היא בפרפריה – באזור הצפון והדרום; לפי מאוחדת, ברבעון הראשון בשנת 2022 היה משך ההמתנה 24.5 ימים, ולדבריה, היא הקופה עם זמינות התורים מהירה ביותר מבין הקופות; לאומית מסרה כי מרבית תחלואת העור ניתנת לטיפול ביעילות אצל רופא משפחה או רופא ילדים, ועל רופא עור לשמש כיועצים ולתת טיפול במקרים מורכבים יותר ובמחלות נדירות.

מבוא

עור הוא האיבר הגדול ביותר בגוף האדם, ויש לו תפקיד בוויסות הטמפרטורה הפנימית של הגוף, בשמירה על הגוף מפני חדירה של חיידקים מזיקים ובשימור נוזלים לשם מניעת התייבשות.¹ **מחלות עור** הן מצבים המלווים בפגיעה בשכבה החיצונית של העור (אפידרמיס) ובנספחים שלה (לדוגמה שיער, זקיקי שיער, ציפורניים) או בשכבה הפנימית של העור (דרמיס) או ברקמה רירית (לחמית העין, פה ואיברי מין).²

קיימות יותר מ-3,000 מחלות עור

קיימות יותר מ-3,000 מחלות עור.³ לפי שיטת סיווג המחלות הבינלאומי (International Classification of Diseases (ICD-11)),⁴ מחלות עור (Diseases of the skin) מסווגות לפי קבוצות: מחלות עור זיהומיות, הנגרמות על ידי זיהום חיידקי או ויראלי (לדוגמה, הרפס, וירוס הפפילומה האנושי); מחלות עור דלקתיות (לדוגמה, אטופיק דרמטיטיס, אקזמה, פסוריאזיס); הפרעות גנטיות והתפתחותיות המשפיעות על עור (לדוגמה, עיוות תורשתי של ציפורניים); הפרעות מטבוליות ותזונתיות המשליכות על עור (לדוגמה, נגעים הקשורים לסוכרת); הפרעות המערבות מבנים עוריים ספציפיים (לדוגמה, קשקשת, מלזמה, נמשים); מצבי עור הקשורים להריון ותקופת הינקות (לדוגמה, סבוריאה בתינוקות, תפרחת חיתולים); תגובות שליליות של עור לתרופות; פגמים בעור שנגרמים על ידי גורמים חיצוניים (לדוגמה, יבלות, צלקות, כוויות שמש); גידולים וציסטות שפירים; מחלות עור עם פוטנציאל ממאיר; פגיעות פוסט-פרוצדורליות (לדוגמה, צלקת ניתוחית אטרופית, רדיודרמטיטיס בעקבות טיפול בקרינה).⁵ בנוסף ישנן מחלות

¹National Library of Medicine – MedlinePlus, [Skin Infections](#), updated: February 12th, 2019; U.S. Department of Health and Human Services, National Center for Complementary and Integrative Health, [Skin Conditions at a glance](#), updated: November 2019.

²ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics, [14: Diseases of the skin](#), accessed: May 30th, 2022.

³ Richard M.A. et al, [Prevalence of most common skin diseases in Europe: a population-based study](#), *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 2022.

⁴ ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics – שיטת סיווג של מחלות ומצבים רפואיים של ארגון הבריאות העולמי.

⁵ ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics, [14: Diseases of the skin](#), accessed: May 30th, 2022;

ממאירות של העור (Malignant neoplasms of skin), כלומר סרטן העור ובהן: מלנומה של העור, קרצינומה של תאי העור, סרקומה עורית ועוד.⁶

כפי שניתן לראות, **קיים מגוון רחב של מחלות עור, והן נבדלות ביניהן מכמה בחינות:**

קיים מגוון רחב של מחלות עור, והן נבדלות ביניהן בדרגת חומרה, בשכיחות, וביכולת הריפוי

- **דרגת חומרה** – ישנן מחלות עור קלות, כגון סבוריאה בתינוקות, ויש מחלות עור קשות, לדוגמה מלנומה. נוסף על כך, גם למחלת עור שנחשבות קלות יותר יכולות להיות דרגות חומרה שונות. לדוגמה, מחלת הפסוריאזיס מסווגת לפי שלוש דרגות חומרה – קלה, בינונית וקשה, ולפי נתוני ארגון הבריאות העולמי משנת 2013, כשני שלישים מכלל החולים מפסוריאזיס לוקים במחלה בדרגת חומרה קלה.⁷

- **שכיחות** – ישנן מחלות עור נפוצות מאוד, כגון אקנה (פצעי בגרות) שמדורגת כמחלה השמינית בשכיחותה מבין מחלות העור, לעומת מחלות עור נדירות, כגון בוענת (Pemphigus vulgaris), ששכיחותה בעולם היא בין אחד לחמישה מקרים ל-10,000 נפש.⁸

- **יכולת ריפוי** – ישנן מחלות ברות ריפוי, כגון גרדת, ומחלות כרוניות חשוכות מרפא, כגון פסוריאזיס או אטופיק דרמטיטיס.

מחלות עור שכיחות הן במבוגרים הן בילדים והן הסיבה השכיחה ביותר לפנייה לעזרה רפואית

כמו כן, במקרים רבים מחלת עור היא ביטוי חיצוני של תחלואה מסוג אחר או של תחלואה נלווית. מחלות עור הן הגורם הרביעי לתחלואה בעולם והן שכיחות הן בקרב ילדים והן בקרב מבוגרים.⁹ לפי מחקר שפורסם בשנת 2015 בכתב העת British Journal of Dermatology, בכל עת כ-1.9 מיליארד בני אדם סובלים ממחלות המשפיעות ישירות על העור, ומחלות עור הן הסיבה השכיחה ביותר לפנייה לעזרה רפואית.¹⁰ לפי הערכות אחרות, שיעור התחלואה במחלות עור עומד על בין 30% ל-70%, ובאוכלוסיות מסוימות השיעור אף גבוה יותר.¹¹ כך לדוגמה, בארצות הברית אחד

שירותי בריאות כללית, **סבוריאה בתינוקות**, 24 באוגוסט 2015.

⁶ ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics, [Malignant neoplasms of skin](#), accessed: June 3rd, 2022;

שירותי בריאות כללית, **סרטן העור (מלנומה, BCC, SCC): תסמינים, סכנות וטיפול**, 15 במאי 2022.

⁷ יונת מייזל, **מחלת הפסוריאזיס והטיפול בה**, מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 28 ביוני 2020.

⁸ שירותי בריאות כללית, **סבוריאה בתינוקות**, 24 באוגוסט 2015 ו**סרטן העור (מלנומה, BCC, SCC): תסמינים, סכנות וטיפול**, 15 במאי 2015;

Hwee Sing Heng A. and Tim Chew F., **Systematic review of the epidemiology of acne vulgaris**, *Scientific Reports*, 2020; Orphanet – the portal for rare diseases and orphan drugs, Search for a rare disease: [Pemphigus vulgaris](#), accessed: September 18th, 2022.

⁹ Richard M.A. et al, [Prevalence of most common skin diseases in Europe: a population-based study](#), *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 2022; Roderick J. Hay et. al, [The Global Burden of Skin Disease in 2010: An Analysis of the Prevalence and Impact of Skin Conditions](#), *Journal of Investigative Dermatology* 134(6), 2014; Karimkhani C. et al., [Global skin disease morbidity and mortality: an update from the Global Burden of Disease Study](#), *JAMA Dermatology* 153, 2017.

¹⁰ Roderick J. Hay et. al, [The global challenge for skin health](#), *British Journal of Dermatology* 172(6), 2015, pp. 1469-1472.

¹¹ Roderick J. Hay et. al, [The Global Burden of Skin Disease in 2010: An Analysis of the Prevalence and Impact of Skin Conditions](#), *Journal of Investigative Dermatology* 134(6), 2014.

מכל שלושה אנשים לוקה במחלת עור בכל זמן נתון¹² ובמחקר שבחן את שכיחותן של המחלות הנפוצות ביותר ב-27 מדינות באירופה¹³ נמצא כי 43% מהמשתתפים דיווחו כי סבלו ממחלת עור או מצב דרמטולוגי (skin condition) בשנה האחרונה, קרי 185 מיליון אנשים ב-27 מדינות באירופה לקו במחלת עור בשנה האחרונה.¹⁴

מחלות עור משפיעות לא רק על מצבו הפיזי של החולה אלא גם על מצבו הנפשי ועל תפקודו החברתי

מחלות עור משפיעות לא רק על מצבו הפיזי של החולה אלא גם על מצבו הנפשי ועל תפקודו החברתי. אנשים הסובלים ממחלות עור כרוניות סובלים לעיתים מדימוי עצמי נמוך וניצבים בפני פסיכולוגים שעשויים להשפיע על תפקודם החברתי. לדוגמה, הם עלולים לחוות חרדה, מאינטראקציות עם אנשים אחרים ולפתח מנגנוני הימנעות כחלק מהתמודדות עם החרדה, וכתוצאה מכך הם עלולים להפסיק את השתתפותם בחיי חברה, פנאי ותעסוקה.¹⁵

בשנת 2021 עמדו הוצאות ארבע קופות החולים על טיפול תרופתי במחלות עור על 436.6 מיליון ש"ח

לכך יש להוסיף את העלויות הכלכליות למדינה הכרוכות בטיפול במחלות אלה. כך לדוגמה, הוצאות ארבע קופות החולים על **טיפול תרופתי** למחלות עור עמדו בשנת 2021 על 436.6 מיליון ש"ח. לכך יש להוסיף את ההוצאות על **טיפול לא תרופתי** שבשנת 2021 עמדו על לכל הפחות כ-19.5 מיליון ש"ח.¹⁶

במסמך זה נתבקשנו לסקור את מערך הטיפול במחלות עור בקהילה ויוצגו בו נתונים על שכיחות מחלות העור בישראל, המומחיות הרפואית הנדרשת לטיפול במחלות אלה, מספר הרופאים בעלי מומחיות זו וכן פריסת שירותי העור בקהילה, כולל זמני ההמתנה לשירותים אלה.

בידי משרד הבריאות אין נתונים על מספר המאובחנים במחלות עור בישראל ועל מספר המאובחנים החדשים בכל שנה

1. שכיחות תחלואת העור בישראל

במסגרת כתיבת המסמך ביקשנו ללמוד על שכיחות מחלות העור בישראל ולשם כך פנינו הן למשרד הבריאות והן לקופות החולים בבקשה לקבל מידע על מספר המאובחנים במחלות עור ועל מספר המאובחנים החדשים בכל שנה. משרד הבריאות מסר לנו כי אין בידי נתונים¹⁷ ולכן המידע שיוצג להלן מבוסס על נתונים שאסף מרכז המחקר והמידע של הכנסת מקופות החולים.

¹² U.S. Department of Health and Human Services, National Center for Complementary and Integrative Health, [Skin Conditions at a glance](#), updated: November 2019.

¹³ 24 מדינות האיחוד האירופי וכן נורבגיה, שווייץ ובריטניה.

Richard M.A. et al, [Prevalence of most common skin diseases in Europe: a population-based study](#), *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 2022.

¹⁴ שם.

¹⁵ Vivar, K.L. and Kruse L., [The impact of pediatric skin disease on self-esteem](#), *International Journal of Women's Dermatology* 4, 2018, pp. 27–31.

¹⁶ נציין כי מכבי שירותי בריאות מסרה נתונים לדוגמה על הוצאה לטיפול בחנקן נוזלי אצל רופאי מכבי בלבד, כלומר מדובר בנתונים חלקיים. יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022; אבי לוי, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022; שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

¹⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

1.1 מספר המאובחנים עם מחלת עור

מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביקש מארבע קופות החולים נתונים על מספר המבוטחים שאובחנו עם אחת ממחלות העור המנויות בסיווג המחלות הבינלאומי (ICD-11) בקבוצת Malignant neoplasms of skin (2C30–2C3Z), כלומר קבוצת מחלות עור ממאירות, ובקבוצת Diseases of skin (14), שהן יתר מחלות העור. חלק מהקופות משתמשות בגרסה קודמת של סיווג המחלות (ICD-9 ולא ICD-11), אולם וידאנו מולן כי הן מפיקות עבורנו נתונים על-פי האבחנות שביקשנו (אבחנות 172, 173, 680–709 בגרסה ICD-9). לא כל קופות החולים יכלו להציג בפנינו את מספר המאובחנים בכל אבחנות העור שהתבקשו, ולכן הציגו בפנינו נתונים רק לגבי חלק מהאבחנות. מהתשובות שהתקבלו מהקופות עולה כי ישנה שונות רבה בהפקת הנתונים בין קופות החולים, כפי שיוצג בטבלה.

טבלה 1: הבדלים באופן הפקת הנתונים במענה קופות החולים לבקשת המידע של מרכז

המחקר והמידע של הכנסת

קופת חולים	הגדרת נתונים	האבחנות שנכללו בנתונים	תקופת הנתונים
שירותי בריאות כללית	מסרה מידע על מבוטחים שבין אוגוסט 2021–יולי 2022, ביקרו אצל רופא בקהילה ונרשמה להם אבחנה רלוונטית, לא בהכרח אבחנה חדשה. הנתונים לא כוללים מאובחנים שלא ביקרו אצל רופא בקהילה בשנה זו.	Keratosis Solar, Seborrheic Keratosis, Skin Tag, Contact Dermatitis, Atopic Dermatitis, Verruca, Nevus, Dermatitis Seborrheic, Psoriasis, Folliculitis, Pityriasis Versicolor, Tinea – סך הכל 15 אבחנות.	אוגוסט 2021–יולי 2022
מכבי שירותי בריאות	חברים פעילים בקופה שמשנת 2018 ועד ליולי 2022 נרשמה להם אבחנה	אבחנות 172, 173, 680–709 לפי ICD-9, שהן סך האבחנות שהתבקשו	שנת 2018 ואילך. הנתונים מעודכנים ליולי 2022
קופת חולים מאוחדת	מבוטחים עם אבחנה אחת או יותר בשנת 2021	רשימה של כ-230 אבחנות	שנת 2021
לאומית שירותי בריאות	מאובחנים כרוניים פעילים מאובחנים נכון ל-1 בינואר 2022	אבחנות 172, 173, 680–709 לפי ICD-9 שהן סך האבחנות שהתבקשו	הנתונים מעודכנים ל-1 בינואר 2022

כפי שניתן לראות כל אחת מהקופות התייחסה לתקופה שונה, הגדירה מאובחנים באופן שונה ולא כולן התייחסו לכלל המאובחנים במחלות עור. לכן נציג את נתוני כל קופה בנפרד:

שירותי בריאות כללית (להלן: "כללית"), הקופה המבטחת יותר ממחצית מהמבוטחים בישראל (51%),¹⁸ מסרה לנו את מספר המבוטחים שביקרו אצל רופא בקהילה ונרשמה להם אבחנה

¹⁸ המוסד לביטוח לאומי, מחקר ותכנון, [מבוטחים בקופות חולים לפי יישוב, 31.12.2022](#), ינואר 2023.

רלוונטיות בשנה האחרונה (אוגוסט 2021–יולי 2022), לא בהכרח אבחנה חדשה. לדברי הקופה, מבוטח שביקר לפני שנה זו ולא ביקר עם אבחנה רלוונטית מאז לא נכלל בנתונים למרות שיכול להיות שהוא עדיין סובל מהמחלה.¹⁹ כמו כן, הנתונים כוללים את מספר החולים שנרשמה להם אחת מ-15 אבחנות,²⁰ כלומר, לא כלל המחלות שביקשנו לגביהן מידע. לפי נתוני כללית, באוגוסט 2021–יולי 2022 נרשמה אבחנה של מחלת עור ל-773,150 מבוטחים, מהם 28% מבוטחים עד גיל 18 ו-55% הם נשים.²¹ חמש מחלות העור השכיחות ביותר הן אקזמה, בקר נבוס, אקנה, דלקת עור ממגע ופטרת הציפורניים.²²

ממכבי שירותי בריאות (להלן: "ממכבי"), המבטחת יותר מרבע מהמבוטחים בישראל (27%),²³ נמסרו נתונים על מספר חברים פעילים בקופה שמשנת 2018 ועד ליולי 2022 נרשמה להם אחת מכל האבחנות שביקשנו לגביהן נתונים.²⁴ לפי הנתונים, מספר החברים הפעילים המאובחנים במחלת עור החל משנת 2018 הוא 1,431,962, מהם 26% עד גיל 18 ו-55% הם נשים.²⁵ מסך המאובחנים במחלות עור אובחנו בסרטן העור, קרי Other Malignant neoplasm of skin או Malignant melanoma of skin, וליתר – נקבעה אבחנה מקבוצת Diseases of the Skin and Subcutaneous Tissue.

מקופת חולים מאוחדת (להלן: "מאוחדת"), שבה מבוטחים 14% מהמבוטחים בקופות חולים בישראל,²⁶ נמסרו נתונים על מספר המאובחנים במחלות עור בשנים 2010–2021, ולדברי הקופה, מבוטח נכלל במניין המאובחנים במחלות עור פעם אחת בכל אחת מהשנים שבהן קיימת לו אבחנה אחת או יותר מרשימה של כ-230 אבחנות של מחלות עור.²⁷ לפי נתוני הקופה, מספר המאובחנים בשנת 2021 עמד על 309,852, מהם 35% מבוטחים עד גיל 18 ו-55% נשים.²⁸ האבחנות השכיחות ביותר מקרב האבחנות של מחלות עור שנרשמו למבוטחי מאוחדת

כללית דיווחה שבאוגוסט 2021–יולי 2022 נרשמה אבחנה של אחת מ-15 מחלות עור ל-773,150 מבוטחים, מהם 28% מבוטחים עד גיל 18 ו-55% הם נשים

ממכבי דיווחה שמספר החברים הפעילים שמשנת 2018 ועד יולי 2022 נרשמה להם אחת מאבחנות העור שביקשנו לגביהן מידע הוא 1,431,962, מהם 26% עד גיל 18 ו-55% הם נשים

מאוחדת דיווחה שמספר המאובחנים שבשנת 2021 נרשמה להם אחת מ-230 אבחנות של מחלות עור הוא 309,852, מהם 35% מבוטחים עד גיל 18 ו-55% הם נשים

¹⁹ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

²⁰ Acne, Onychomycosis, Keratosis Solar, Seborrheic Keratosis, Skin Tag, Contact Dermatitis, Atopic Dermatitis, Verruca, Nevus, Dermatitis Seborrheic, Psoriasis, Folliculitis, Pityriasis Versicolor, Tinea ומידע, שירותי בריאות כללית, מענה על פניית מרכז המרכז והמידע של הכנסת, דוא"ל, הועבר על ידי נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, 13 בדצמבר 2022.

²¹ מבוטח שביקר לפני אוגוסט 2021 ולא ביקר עם אבחנה רלוונטית מאז, לא ייכלל ברשימה למרות שייתכן והוא עדיין סובל ממחלת עור. נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

²² שם.

²³ המוסד לביטוח לאומי, מחקר ותכנון, [מבוטחים בקופות חולים לפי יישוב](#), 31.12.2022, ינואר 2023.

²⁴ 172, 173, 680–709 לפי קידוד ICD-9.

²⁵ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, ממכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.

²⁶ המוסד לביטוח לאומי, מחקר ותכנון, [מבוטחים בקופות חולים לפי יישוב](#), 31.12.2022, ינואר 2023.

²⁷ מירה אהרונים, ממונה על פניות הציבור והרגולציה, חטיבת הרפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 27 בדצמבר 2022; אבי לוין, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

²⁸ אבי לוין, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

בשנת 2021 היו, לפי נתוני הקופה, אקנה, אטופיק דרמטיטיס ומצבים נלווים, קרנת עור אקטינית והפרעה לא מוגדרת של העור או ברקמות תת עוריות.²⁹

לאומית שירותי בריאות (להלן: "לאומית"), המבטחת כ-8% מהמבוטחים בישראל, מסרה נתונים על מספר המאובחנים הכרוניים הפעילים שנכון ל-1 בינואר 2022, נרשמה להם אחת מאבחנות העור שביקשנו לגביהן נתונים,³⁰ ומספרם – 48,862.³¹

על אף השונות מהנתונים שנמסרו מהקופות³² ניתן ללמוד על כמה ממצאים: ראשית, **מדובר במספר לא מבוטל של מבוטחים**; שנית, **רוב המבוטחים המאובחנים במחלות העור הן נשים** (53%-55%); שלישית, שיעור הקטינים עד גיל 18 מתוך כלל המאובחנים עם מחלות עור נע בין 17% מהמאובחנים בלאומית, 26% במכבי, 28% בכללית ועד ל-35% במאוחדת.

1.2 חולים חדשים (היארעות)

ביקשנו מקופות החולים נתונים גם על מספר המאובחנים החדשים במחלות עור בשנים 2019-2021. גם במקרה זה יש **שונות בנתונים שנמסרו מהקופות**.

טבלה 2: מספר מאובחנים החדשים במחלות עור, לפי קופת חולים בשנים 2019-2021³³

קופת חולים	הגדרת נתונים	2019	2020	2021
שירותי בריאות כללית	המבוטחים שביקרו אצל רופא בקהילה באחת מהשנים 2019-2021 ונרשמה להם באותה שנה אבחנה (של אחת מ-15 מחלות עור) שלא נרשמה להם בחמש שנים שקדמו לאותה שנה ³⁴	246,690	233,600	249,756

²⁹ מירה אהרונ, ממונה על פניות הציבור והרגולציה, חטיבת הרפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 בנובמבר 2022.

³⁰ הנתונים הופקו לגבי האבחנות 172, 173, 680-709 לפי ICD-9. אורית חיים, מזכירת חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 14 בדצמבר 2022.

³¹ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

³² יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022; אבי לוי, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022; שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022; נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

³³ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022; שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022; נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022; מירה אהרונ, ממונה על פניות הציבור והרגולציה, חטיבת הרפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 בנובמבר 2022.

³⁴ המבוטח שהגיע 6 שנים לפני עם אבחנה ולא נרשמה עבורו אבחנה ב-5 שנים לאחר מכן ייחשב בתור אבחנה חדשה. נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

קופת חולים	הגדרת נתונים	2019	2020	2021
מכבי שירותי בריאות	המבוטחים שנרשמה להם אבחנה 172, 173, 709-680 לפי קידוד ICD-9 בכל אחת מהשנים האלה	119,756	114,488	124,345
קופת חולים מאוחדת	המאובחנים החדשים בכ-230 מחלות עור בקופה המבוססים על ספירת המאובחנים שלא היו קיימים בשנים שקדמו לשנת הדיווח	51,483	43,717	49,618
לאומית שירותי בריאות	המבוטחים שאובחנו כמאובחנים כרוניים בפעם הראשונה באבחנות 172, 173, 709-680 לפי ICD-9	9,179	8,331	11,210

בשנת 2021 מספר
המאובחנים החדשים
בכל ארבע קופות
החולים ביחד עמד
על לכל הפחות כ-
435,000 מבוטחים

כאמור, יש להתייחס לנתונים אלה כאל נתונים חלקיים בלבד, ולא ניתן ללמוד מהם על כלל המאובחנים החדשים בכל מחלות עור בשנה. ניתן לראות כי בשנת 2021 מספר המאובחנים החדשים בכל ארבע קופות החולים ביחד עמד על לכל הפחות כ-435,000 מבוטחים. עוד ניתן לראות מהטבלה כי בכל קופות החולים בשנת 2020, השנה שבה פרצה מגפת הקורונה בישראל, הייתה ירידה במספר המאובחנים החדשים ובשנת 2021 חלה עלייה. קופות החולים נשאלו האם הן מזהות עלייה במספר המאובחנים במחלות עור מסוימות ואם כן, מהן הסיבות אפשריות לכך, אך הן לא התייחסו לשאלה זו. הקופות השיבו באשר להשפעת תקופות הקורונה. לדברי מכבי, בגלים הראשונים של מגפת הקורונה נצפתה ירידה בביקורים בתחומים שונים, בכלל זה ברפואת העור, אולם, לדברי הקופה, מאז המצב חזר לקדמותו ויש עלייה.³⁵ מנתוני לאומית על מספר הביקורים ברפואת העור אפשר ללמוד כי בשנת 2020 הייתה ירידה של 3% במספר הביקורים ברפואת עור לעומת שנת 2019,³⁶ ולדברי הקופה, ירידה זו היא תוצאה של הסגרים עקב נגיף הקורונה ודחיית פניות לא דחופות. עם זאת, בשנת 2021 מספר הביקורים ברפואת העור עלה ב-16% בהשוואה למספרם בשנת 2020, ולפי הקופה, הסיבה לכך היא חזרה לשגרה וסגירת פערים.³⁷

מנתונים שהתקבלו מכללית, מכבי ולאומית, שמסרו לנו נתונים בפילוח למגדר וגיל, עולה כי בשלוש קופות אלה יותר ממחצית מהמאובחנים החדשים בשנים 2019-2021 הם נשים (52%-51%) ושיעורם של המאובחנים מתחת לגיל 18 הוא בין 39% ל-41%. כלומר, בין קופות חולים אלה אין הבדל משמעותי ביחס בין נשים לגברים וביחס בין ילדים למבוגרים בקרב המאובחנים החדשים במחלות עור.

בשלוש קופות –
כללית, מכבי ולאומית
– יותר ממחצית
המאובחנים החדשים
במחלות עור בשנים
2019-2021 הם נשים
(52%-51%),
ושיעורם של
המאובחנים מתחת
לגיל 18 הוא בין 39%
ל-41%

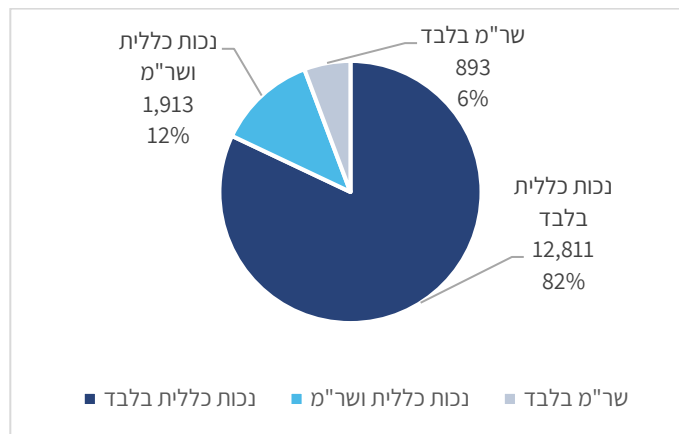
³⁵ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.
³⁶ בשנת 2019 היו 176,778 ביקורים, בשנת 2020 – 170,931 ובשנת 2021 – 198,019 ביקורים. שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.
³⁷ שם.

1.3 נתונים על מקבלי קצבאות מהמוסד לביטוח לאומי בגין מחלות עור

חלק ממחלות העור מוכרות על ידי המוסד לביטוח לאומי לשם קביעת נכות רפואית או כמחלות מקצוע. תושבי ישראל מגיל 18 ועד לגיל הפרישה הסובלים ממחלות עור עשויים להיות זכאים לקצבה מהמוסד לביטוח לאומי, בכפוף לגובה ההכנסות מעבודה, שיעור הנכות הרפואית ודרגת אי-כושר.³⁸

המוסד לביטוח לאומי העביר לידנו נתונים על מקבלי קצבת נכות שלהם אחד מהליקויים בגין עור בפילוח לסוג קצבה.³⁹ מהנתונים אפשר ללמוד כי **בדצמבר 2021 היו 15,617 מקבלי קצבאות נכות שלהם אחד מהליקויים בגין עור**. בתרשים מוצגת התפלגות מקבלי קצבאות לפי סוגי קצבאות.

תרשים 1: מספר מקבלי קצבאות נכות שלהם אחד מהליקויים בגין עור, דצמבר 2021

המוסד לביטוח לאומי העביר למרכז המחקר והמידע של הכנסת גם נתונים על מספר מקבלי קצבאות נכות מעבודה שלהם אחד מהליקויים בגין מחלת עור,⁴⁰ ולפי נתונים אלה, בדצמבר 2021 היו כ-9,600 מקבלי קצבת נכות מעבודה.⁴¹

כלומר, בדצמבר 2021 שולמו קצבאות נכות בסך הכול לכ-26,000 אנשים שלהם אחד הליקויים בגין מחלת עור.

בדצמבר 2021 היו כ-9,600 מקבלי קצבת נכות מעבודה שלהם אחד מהליקויים בגין עור

³⁸ המוסד לביטוח לאומי, **נכות כללית – תנאי זכאות**, כניסה: 2 באוקטובר 2022.

³⁹ לירז אביטן, חוקר מומחה בכיר, מחקר ותכנון – משרד ראשי, המוסד לביטוח לאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 באוקטובר 2022.

⁴⁰ שם.

⁴¹ בנתונים שנמסרו מהמוסד לביטוח לאומי בחלק מהמקרים מוצג נתון "פחות מ-10", על כן לא ניתן להציג את מספר המקבלים המדויק.

2. כוח האדם הרפואי ברפואת עור ומין

הטיפול הרפואי במחלות עור ניתן בעיקרו על-ידי רופאים בעלי מומחיות ברפואת עור ומין.⁴² רופא בעל תעודת מומחה הוא רופא שלאחר קבלת הרישיון לעסוק ברפואה המשיך להתמחות בתחום רפואה מסוים ועם השלמת כל הדרישות קיבל ממשרד הבריאות תעודת רופא מומחה בתחום הרפואה שבו הוא התחמה.⁴³ משך התמחות במחלות עור ומין, שהינה התמחות בסיס, הוא חמש שנים.⁴⁴ בפרק זה נציג נתונים על בעלי תעודת מומחה ועל המתמחים בתחום רפואת עור ומין בישראל.

2.1 מספר הרופאים בעלי תעודת רופא מומחה ברפואת עור ומין

בשנת 2021 היו בישראל 444 רופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין, מהם 304 רופאים עד גיל 67 (68%). **נציין כי נתונים אלה מתייחסים לבעלי תעודת רופא מומחה במחלות עור ומין, אך אין מידע כמה מהם עוסקים בתחום זה בפועל.**

בטבלה מוצגים נתונים על מספר הרופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין בישראל.

טבלה 3: מספר הרופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין בשנים 2018–2021⁴⁵

2021	2020	2019	2018	
444	432	425	414	סך בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין
304	298	299	290	מהם בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין עד גיל 67

משמעות נתונים אלה היא שבשנים 2018–2021 עמד שיעור הרופאים המומחים במחלות עור ומין עד גיל 67 בישראל על 0.032–0.033 לכל 1,000 נפש.⁴⁶

על מנת ללמוד על מספר הרופאים בעלי תעודת המומחה במחלות עור ומין המתווספים מדי שנה יש לבחון את מספר מסיימי ההתמחות בכל שנה. כאמור, משך התמחות במחלות עור ומין הוא חמש שנים, אך פי נתוני משרד הבריאות, משך ההתמחות החציוני לרופאים שסיימו

⁴² לדוגמה, מהמסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת "מחלת הפסוריאזיס והטיפול בה" עולה כי במקרים מסוימים האבחנה של פסוריאזיס יכולה להינתן על ידי רופא משפחה. יונת מייזל, [מחלת הפסוריאזיס והטיפול בה](#), מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 28 ביוני 2020, עמ' 13.

⁴³ פלורה קור דבדוביץ', רוני בלנק, [מונחים בתחום הבריאות](#), עמ' 46, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 ביוני 2019.

⁴⁴ המועצה המדעית, ההסתדרות הרפואית בישראל, [התמחות במחלות עור ומין – תוכנית ההתמחות](#), אפריל 2015.

⁴⁵ משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019, תמוז תשע"ט; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2019](#), יולי 2020, תמוז תש"ף; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2021](#), יולי 2021, אב תשפ"א; משרד הבריאות, כוח אדם במקצועות הבריאות 2021, נובמבר 2022, חשוון תשפ"ג.

⁴⁶ חישוב השיעור נעשה על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת. משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019, תמוז תשע"ט; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2019](#), יולי 2020, תמוז תש"ף; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2020](#), יולי 2021, אב תשפ"א; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2021, [לוח 2.1](#); [אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה](#), 31 באוגוסט 2021 וגם [אוכלוסיית ישראל בפתחה של שנת 2022](#), הודעה לתקשורת, 30 בדצמבר 2022.

הטיפול הרפואי
במחלות עור ניתן
בעיקרו על-ידי
רופאים בעלי
מומחיות ברפואת עור
ומין

בשנת 2021 היו
בישראל 444 רופאים
בעלי תעודת מומחה
במחלות עור ומין,
מהם 304 רופאים עד
גיל 67 (68%)

בשנים 2018–2021
היו בישראל 0.032–
0.033 רופאים
מומחים במחלות עור
ומין עד גיל 67 לכל
1,000 נפש

התמחות במקצוע זה בשנים 2011–2020 הוא 5.1 שנים,⁴⁷ כלומר, ההתמחות של מחצית מהמתמחים אורכת יותר מחמש שנים. להלן נתונים על מספר מסיימי ההתמחות במחלות עור ומין בשנים 2018–2021.

טבלה 4: תעודות המומחה במחלות עור ומין שהונפקו בשנים 2018–2021, לפי שנה⁴⁸

2018	2019	2020	2021
12	13	13	15

בשנים 2018–2021
הונפקו בין 12 ל-15
תעודות רופא מומחה
חדשות במחלות עור
ומין בשנה

בדוח הוועדה לתכנון כוח אדם רפואי וסיעודי בישראל שפורסם בשנת 2010 נקבע כי על מנת לשמר את שיעור הרופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין דאז (0.037 רופאים לכל 1,000 נפש), נדרשת תוספת שנתית של עשרה רופאים מומחים בתחום זה.⁴⁹ אולם, על אף שבשנים 2018–2021 נוספו בכל שנה בין 12 ל-15 רופאים מומחים חדשים במחלות עור ומין, **שיעור הרופאים בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין בישראל בכל אחת משנים אלה (כ-0.033) נמוך מהשיעור שהוועדה סברה שניתן לשמר באמצעות תוספת של עשרה מומחים חדשים בשנה (0.037).** נציין כי מספר מתחילי ההתמחות במחלות עור ומין בכל אחת מהשנים 2018–2021 עמד על בין 16 (בשנת 2019) ל-23 (בשנת 2021).⁵⁰

בדוח משרד הבריאות והמכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות בנושא תכנון ארוך טווח של כוח אדם רפואי בישראל פורסמו נתונים על פיזור בעלי תעודת מומחה לפי מקצוע ומחוז בשנת 2020. לפי הדוח, בשנת 2020 היו בישראל 427⁵¹ בעלי תעודת מומחה רפואת עור ומין והוצג הפיזור הגיאוגרפי שלהם, אולם בפרסום לא צוין **לנו האם מדובר בפיזור רופאים בעלי תעודת המומחה לפי מקום מגורים או לפי מקום עבודה.**⁵²

⁴⁷ משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2020](#), יולי 2021, אב תשפ"א.

⁴⁸ משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2018](#), יולי 2019, תמוז תשע"ט; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2019](#), יולי 2020, תמוז תש"ף; משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2020](#), יולי 2021, אב תשפ"א; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר, קשרי הממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022; ציונה חקלאי, מנהלת אגף המידע, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 31 באוקטובר 2022.

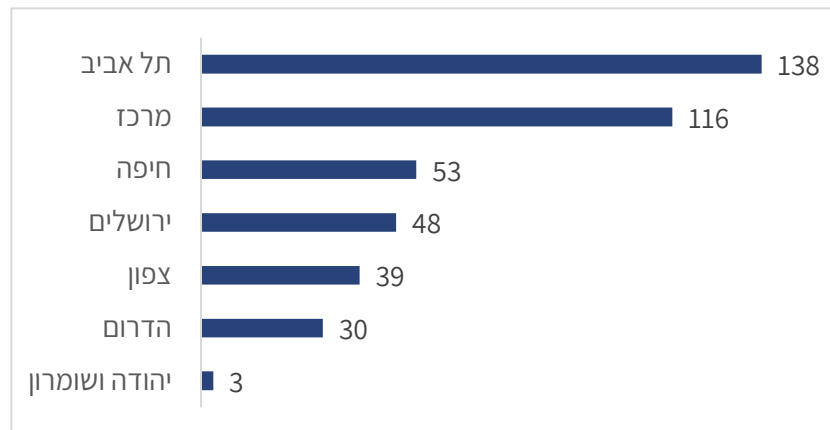
⁴⁹ משרד הבריאות, [דו"ח הוועדה לתכנון כוח אדם רפואי וסיעודי בישראל](#), יוני 2010.

⁵⁰ משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2021](#), נובמבר 2022, חשוון תשפ"ג, עמ' 79.

⁵¹ לפי פרסום של משרד הבריאות בנושא כוח אדם במקצועות הבריאות מספר בעלי תעודת המומחה ברפואת עור ומין בשנת 2020 הוא 432, כלומר הפרש של חמישה רופאים. משרד הבריאות, [כוח אדם במקצועות הבריאות 2020](#), ירושלים, יולי 2021, עמ' 52.

⁵² משרד הבריאות והמכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות, [תכנון ארוך טווח של כוח אדם רפואי בישראל](#), ינואר 2022, עמ' 55.

תרשים 2: פיזור בעלי תעודת רופא מומחה במחלות עור ומין לפי מחוז, 2020

מהנתונים אפשר ללמוד כי השיעורים הנמוכים ביותר של בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין היו במחוזות יהודה ושומרון (1%), הדרום (7%) והצפון (9%), קרי בפרפריה גיאוגרפית. לעומת זאת, כ-60% מכלל בעלי תעודת המומחה בתחום היו במחוז תל אביב (32%) ומרכז (27%).

2.2 התמחות במחלות עור ומין

מתשובת משרד הבריאות לבקשת המידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת עולה כי ההתמחות במחלות עור ומין היא התמחות מבוקשת מאוד בקרב המתמחים ברפואה,⁵³ ולדברי נשיא האיגוד הישראלי לרפואת עור ומין **מספר המבקשים להתמחות בתחום זה גדול ממספר התקנים**, ומשך ההמתנה להתמחות עשוי להגיע עד שנה. לדברי נשיא האיגוד, זמן ההמתנה נקבע לפי תזמון פניית המתמחה, כישוריו של מועמד והתפנות התקן.⁵⁴

ההתמחות במחלות עור ומין מבוצעת במחלקות אשפוז עור ומין בבתי החולים, **כלומר היא מושפעת ממערך האשפוז בתחום זה ולכן נציגו בקצרה. בישראל יש בסך הכול 82 מיטות אשפוז בתקן במחלקות עור ומין**,⁵⁵ שהן 0.009 מיטות ל-1,000 נפש נכון לשנת 2021.⁵⁶ **משרד הבריאות מסר למרכז המחקר והמידע של הכנסת כי הוא לא מזהה מחסור במיטות אשפוז בתחום זה.**⁵⁷

82 מיטות האשפוז ברפואת עור ומין פרוסות רק בשבעה בתי חולים ציבוריים.

ההתמחות במחלות עור ומין מבוצעת במחלקות אשפוז עור ומין בבתי החולים ולכן היקף התקנים מושפע ממערך האשפוז בתחום זה

לפי נשיא האיגוד הישראלי לרפואת עור ומין, מספר המבקשים להתמחות בתחום זה גדול ממספר התקנים, ומשך ההמתנה להתמחות עשוי להגיע עד שנה

⁵³ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁵⁴ אביב ברזילי, נשיא האיגוד הישראלי לרפואת עור ומין, דוא"ל, 24 ביולי 2022.

⁵⁵ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁵⁶ בסוף שנת 2021 מנתה אוכלוסייה ישראל כ-9.45 מיליון תושבים. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2021, [אוכלוסיית ישראל בפתחה של שנת 2022](#), הודעה לתקשורת, 30 בדצמבר 2022.

⁵⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

טבלה 5: מספר המיטות במחלקות עור ומין לפי מרכז רפואי ושיעור מיטות ל-1,000 נפש⁵⁸

בשנים 2017–2022
היו בשבעה מוסדות
לאשפוז כללי
בישראל בסך הכול
82 מיטות אשפוז
בתקן במחלקות עור
ומין, שהן 0.009
מיטות ל-1,000 נפש
בשנת 2021

מחוז	מרכז רפואי	מספר מיטות אשפוז	שיעור המיטות ל-1,000 במחוז ⁵⁹
תל אביב	שיבא ברמת גן	15	0.018
	סוראסקי בתל אביב	12	
חיפה	רמב"ם בחיפה	13	0.012
המרכז	בלינסון בפתח תקווה	18	0.008
ירושלים	הדסה עין כרם בירושלים	8	0.007
הדרום	סורוקה בבאר שבע	8	0.006
הצפון	העמק בעפולה	8	0.005
סך הכול		82	0.009

יותר ממחצית
ממיטות האשפוז
המיועדות לטיפול
במחלות עור ומין הן
בבתי חולים במחוזות
תל אביב והמרכז

מנתונים אלה אפשר ללמוד כי יותר ממחצית מהמיטות המיועדות לטיפול במחלות עור ומין שוכנות במחוזות תל אביב והמרכז (33% מסך המיטות – במחוז תל אביב ו-22% במחוז המרכז), כ-16% מהמיטות ממוקמות במחוז חיפה, ואילו בכל אחד מהמחוזות ירושלים, הצפון והדרום – כ-10% מסך מיטות העור והמין בישראל.⁶⁰ עוד אפשר ללמוד מהנתונים כי יש שונות בין המחוזות בשיעור המיטות ל-1,000 נפש. בשנת 2021 שיעור המיטות הגבוה ביותר ל-1,000 נפש היה במחוז תל אביב – 0.018, פי שניים מהשיעור הארצי. שיעורי המיטות הנמוכים ביותר נמצאו במחוזות הצפון (0.005 ל-1,000 נפש), הדרום (0.006 מיטות ל-1,000 נפש) וירושלים (0.007 ל-1,000 נפש).

בהינתן שניתן להתמחות ברפואת עור ומין רק בשבעה בתי חולים אלה, בדקנו את מספר המתמחים במחלות עור ומין ואת התפלגותם לפי בתי חולים. מהנתונים על מספר המתמחים במחלקות עור שנמסרו מהאיגוד הישראלי לרפואת עור ומין עולה כי בשנת 2022 היו בישראל 100 מתמחים בשלבי ההתמחות השונים במחלות עור ומין, להלן התפלגותם לפי מחוז בית החולים שבו מבוצעת ההתמחות.

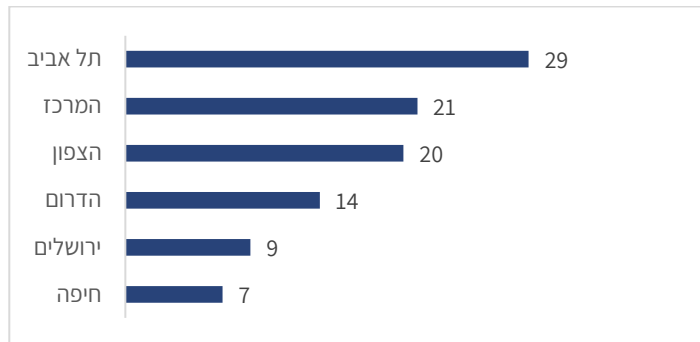
בשנת 2022 היו 100
מתמחים במחלות עור
ומין

⁵⁸ משרד הבריאות, מיטות אשפוז ועמדות ברישוי 2022 (טבלאות אקסל), כניסה: 14 ביוני 2022; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אוכלוסיית ישראל בפתחה של שנת 2022, הודעה לתקשורת, 30 בדצמבר 2021.

⁵⁹ שיעור מיטות האשפוז ל-1,000 נפש חושב על-ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת על סמך נתוני האוכלוסייה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2022, לוח 2.15: אוכלוסייה, לפי מחוז, נפה ודת, פורסם: 15 בספטמבר 2022.

⁶⁰ חישובים לגבי הפריסה הגיאוגרפית של המיטות נעשו בהתאם למחוזות משרד הפנים. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הרשויות המקומיות בישראל - קובץ נתונים לעיבוד – 2019, 6 במאי 2021.

תרשים 3: תקני ההתמחות במחלקות עור, לפי מחוזות בשנת 2022⁶¹

שיעור תקני
ההתמחות הגבוה
ביותר נמצא במחוז
תל אביב (29% מסך
התקנים) שבו כאמור
גם שיעור המיטות
הגבוה ביותר (33%
מסך מיטות האשפוז
במחלקות עור ומין)

שיעור תקני
המתמחים הנמוך
ביותר נמצא במחוז
חיפה (7% מסך
התקנים) – כולם
ברמב"ם שבו כאמור
נמצאות כ-16%
ממיטות האשפוז
בתחום זה בישראל

100 תקני המתמחים
מורכבים מ-31 תקני
מחלקות של בתי
החולים ו-69 תקנים
חיצוניים

בתרשים אפשר ללמוד כי שיעור התקנים הגבוה ביותר נמצא במחוז תל אביב (29% מסך התקנים) שבו כאמור גם שיעור המיטות הגבוה ביותר (33%); במחוז מרכז שבו 22% ממיטות האשפוז שיעור תקני המתמחים עומד על 21%; במחוז הצפון שבו כ-10% ממיטות האשפוז יש 20% מתקני המתמחים; במחוז הדרום שבו כ-10% ממיטות האשפוז – 14% מסך תקני המתמחים במחלות עור ומין; במחוז ירושלים שבו כ-10% ממיטות האשפוז – 9% מתקני המתמחים. שיעור תקני המתמחים הנמוך ביותר נמצא במחוז חיפה (7% מסך התקנים) – כולם ברמב"ם שבו כאמור נמצאים כ-16% ממיטות האשפוז בתחום זה בישראל.

100 תקני המתמחים מורכבים מ-31 תקני מחלקות של בתי החולים ו-69 תקנים חיצוניים, כלומר תקנים להתמחות בבתי החולים הציבוריים הממומנים על-ידי גופים ציבוריים שבהם לא קיים מסלול התמחות זה, כגון קופות החולים.⁶² דהיינו, יותר משני שלישים מתקני ההתמחות בתחום זה הם תקנים חיצוניים ולא תקני מחלקה. לדברי נשיא האיגוד הישראלי לרפואת עור ומין, תקני מחלקה מבוססים על תקינה ארכאית שלא גדלה מאז ההסכם משנת 1983, כלומר מלפני כ-40 שנה, ותקנים נוספים שניתנו על ידי הנהלות בתי החולים באמצעות קרן המחקרים במשך השנים לפי גידול בפעילות.⁶³ להלן נציג את מספר תקני המתמחים במחלקות עור ומין בשנת 2022 בפילוח לתקני מחלקה ותקנים חיצוניים ולפי בתי חולים.

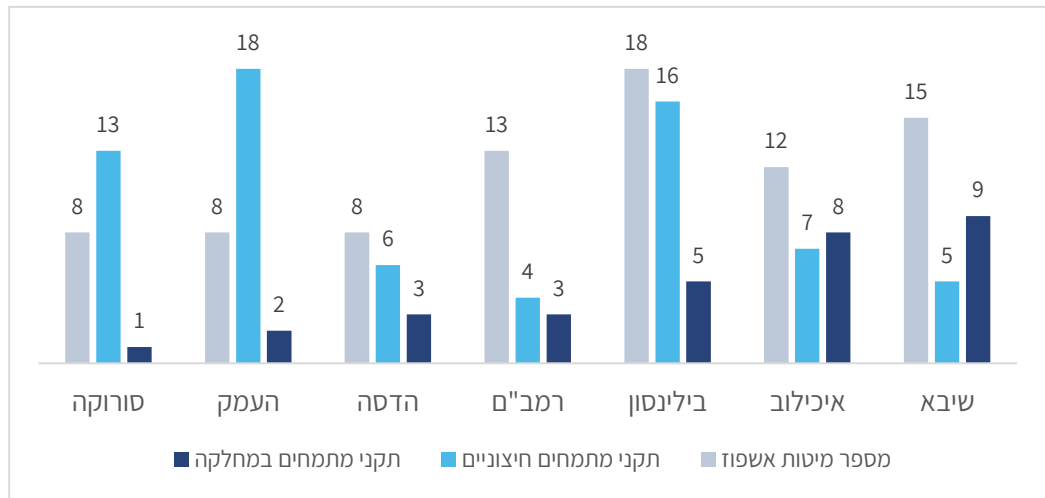
⁶¹ יצוין כי בפילוח לפי מחוז התבסס מרכז המחקר ומידע של הכנסת על נתוני האיגוד הישראלי לרפואה עור ומין על פריסת תקני ההתמחות לפי מרכזים רפואיים ועל ההשתייכות של יישובים בהם מרכזים אלה שוכנים למחוזות לפי קובץ הרשויות המקומיות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. אביב ברזילי, נשיא האיגוד הישראלי לרפואה עור ומין, דוא"ל, 24 ביולי 2022; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [הרשויות המקומיות בישראל - קובץ נתונים לעיבוד - 2019](#), 6 במאי 2021.

⁶² תקנים חיצוניים הם תקנים שניתנו בהסכמים פרטניים לרוב מול קופת חולים כללית ו/או קניית שירותים שנעשית מחוץ לבית החולים כגון מכרזי צה"ל. אביב ברזילי, נשיא האיגוד הישראלי לרפואה עור ומין, דוא"ל, 24 ביולי 2022.

⁶³ שם.

תרשים 4: תקני מתמחים במחלקות עור בפילוח לתקני מחלקה ותקנים חיצוניים ולבתי

חולים, 2022⁶⁴

ניתן לראות כי יותר ממחצית (55%) מתקני המתמחים - תקני מחלקה ותקנים חיצוניים - במחלקות עור ומין הם במרכזים רפואיים שבבעלות שירותי בריאות כללית (בילינסון, העמק, סורוקה) שבהם 41% מסך מיטות האשפוז במחלקות עור ומין בישראל, 36% מהתקנים במרכזים רפואיים ממשלתיים או ממשלתיים-עירוניים (שיבא, איכילוב ורמב"ם) שבהם כמחצית מהמיטות (49%) ו-9% מתקני ההתמחות במרכז רפואי בבעלות הדסה שבו 10% מסך מיטות האשפוז במחלקות עור ומין.

עוד ניתן לראות מהתרשים כי בשלושה בתי חולים בבעלות שירותי בריאות כללית (סורוקה בבאר שבע, העמק בעפולה ובילינסון בפתח תקווה) מספר התקנים החיצוניים גבוה בהרבה ממספר תקני המחלקה, כך בסורוקה יש תקן מחלקה אחד ו-13 תקנים חיצוניים ובבית חולים העמק שני תקני מחלקה ו-18 תקנים חיצוניים. נזכיר כי קופות החולים מספקות שירות זה בקהילה וזקוקות לרופאים מומחים ברפואת עור ומין עבור הקהילה. כללית העלתה בפנינו כי המספר הנמוך יחסית של בעלי תעודת מומחה ברפואת עור בישראל נובע מההיקף הקטן של הכשרת רופאים בתחום. הקופה סבורה כי על מנת להגדיל את היקף ההכשרה לרופאי עור, יש צורך בהגדלה של השדות הקליניים להתמחות: ראשית, באמצעות תקצוב ייעודי ומרכזי והגדלת מספר מחלקות האשפוז המוכרות להתמחות בישראל, ושנית, באמצעות פיתוח מסלול התמחות משולב בקהילה, המשלב גם התמחות במרפאות הקהילה. לדברי הקופה, מהלך זה עשוי להגדיל את מספר המתמחים מדי שנה ולהרחיב את שעות פעילות במרפאות.⁶⁵

⁶⁴ שם.

⁶⁵ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

יותר ממחצית מתקני המתמחים במחלקות עור הם במרכזים רפואיים שבבעלות שירותי בריאות כללית (55%) שבהם 41% מסך מיטות האשפוז במחלקות עור ומין בישראל, לעומת זאת בבתי החולים הממשלתיים שבהם 49% ממיטות האשפוז, נמצאים 36% מתקני המתמחים

כללית ולאומית סבורות כי יש לפעול לפתיחת התמחות בעור ומין בהיקפים גדולים בקהילה, שכן, לדברי לאומית, לפחות 95% מרפאות העור היא אמבולטורית ולא אשפוזית

בדוח שפורסם בשנת 2018 קבע מבקר המדינה כי על משרד הבריאות ומשרד האוצר בשיתוף המועצה המדעית בהסתדרות הרפואית לישראל וקופות החולים לגבש תוכנית סדורה בעניין הגדלת מספר המתמחים

רובה המכריע של תחלואת העור מצריכה טיפול אמבולטורי, כלומר בקהילה, ולא באשפוז

לאומית מסרה לנו אף היא כי כיום התמחות ברפואת עור מוגבלת למספר קטן של מחלקות אשפוז, ולדבריה, יש לפעול לפתיחת התמחות בהיקפים גדולים בקהילה, שכן, לפי הקופה, לפחות 95% מרפואת העור היא אמבולטורית ולא אשפוזית.⁶⁶

נציין כי גם בדוח מבקר המדינה שפורסם בשנת 2018 העיר המבקר למשרד הבריאות על כך שלא עסק בסוגיית התמחות בקהילה על אף המגמה המתרחבת של מצוקת כוח אדם רפואי ברפואת קהילה במקצועות שונים ועל אף פניות של בכירי מערכת הבריאות למשרד בעניין וקרא למשרד הבריאות ומשרד האוצר בשיתוף המועצה המדעית בהסתדרות הרפואית לישראל וקופות החולים לגבש תוכנית סדורה בעניין הגדלת מספר המתמחים בקהילה.⁶⁷

3. היקף השירות בקהילה

רובה המכריע של תחלואת העור מצריכה טיפול אמבולטורי, כלומר בקהילה, ולא באשפוז ומנתוני הקופות עולה כי מספר מרפאות הקהילה בתחום זה הינו נרחב. מהנתונים שמסרה כללית למרכז המחקר והמידע של הכנסת עולה כי לקופה יש 301 מרפאות עור;⁶⁸ מכבי מסרה כי נכון ליוני 2022 שירות בתחום רפואת העור ניתן ב-379 מרפאות;⁶⁹ מאוחדת מסרה כי בשנה האחרונה שירות בתחום רפואת העור ניתן ב-253 מרפאות;⁷⁰ ולפי נתוני לאומית, בקופה 103 סניפים בהם ניתנים שירותי רפואי עור שכירים או עצמאיים, ובנוסף 20 קליניקות מחוץ למרפאות הקופה שבהן ניתנים שירותים על ידי רופאים עצמאיים.⁷¹

קופות החולים מאפשרות ביקור אצל רופא עור ללא הפנייה מרופא משפחה.⁷² כלומר, כל מבוטח המעוניין להתייעץ עם רופא עור יכול להזמין תור לאחד מנותני השירות ברפואת העור בקופה ולהגיע אליו ללא ביקור מקדים אצל רופא המשפחה או הילדים. עם זאת, לאומית מסרה כי רוב

⁶⁶ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

⁶⁷ מבקר המדינה, דוח שנתי 68, [הסדרת ההכשרה הקלינית של רופאים בין מערכת הבריאות ובין האקדמיה](#), מאי 2018.

⁶⁸ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

⁶⁹ הנתונים מעודכנים ליוני 2022. יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.

⁷⁰ אבי לוין, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁷¹ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022; אורית חיים, מזכירת חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 בנובמבר 2022.

⁷² שירותי בריאות כללית, [רופאי עור בכללית: כל המידע](#), כניסה: 19 בספטמבר 2022; מכבי שירותי בריאות, [כללי בחירה בין נותני שירותים בקהילה](#), כניסה: 19 בספטמבר 2022; קופת חולים מאוחדת, [ביקור אצל רופא עור ומין \(דרמטולוג\)](#), כניסה: 29 באוקטובר 2022; שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

מחלות העור ניתנות לטיפול ביעילות אצל רופא משפחה וילדים, ועל רופאי עור לשמש כיועצים ולתת טיפול במקרים מורכבים יותר ובמחלות נדירות.⁷³

3.1 מספר רופאי העור ומין המועסקים בקהילה

לא כל רופאי העור המועסקים בקהילה הם בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין, ושירות זה ניתן גם על-ידי רופאים בעלי רישיון לעסוק ברפואה כללית. משרד הבריאות מסר כי לפי נתוני קופות החולים **כיום מועסקים ברפואת עור ומין בקהילה 314 רופאים, כ-92% מהם בעלי תעודת מומחה במקצוע זה** (288).⁷⁴

עם זאת, מהנתונים שקיבלנו מהקופות עולה תמונה שונה. מכללית נמסר כי כ-71% (125 מתוך 176) רופאי העור העובדים בקהילה הם בעלי תעודת מומחה ברפואת עור ומין.⁷⁵ מכבי מסרה כי קרוב ל-100% מרופאי העור שהקופה מעסיקה או מתקשרת עמם למתן שירותים בקהילה הם בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין,⁷⁶ אולם אין בידינו נתונים על כך. לפי מאוחדת, 99% מתוך מ-121 רופא עור בקופה הם בעלי תעודת מומחה במחלות עור ומין.⁷⁷ לפי הנתונים שנמסרו מלאומית, 85% (52 מתוך 61) מרפאי העור בקופה הם בעלי תעודת מומחה.⁷⁸

ביקשנו לבחון את הפריסה הגיאוגרפית של רופאי העור בקהילה. משרד הבריאות מסר למרכז המחקר והמידע של הכנסת את מספר הרופאים נותני השירות בתחום רפואת העור בקהילה בכל אחד מהמחוזות. לפי המשרד, מידע על רופאים הנותנים שירות ברפואת העור ממופה על סמך אתרי קופות חולים לגבי כלל המרפאות הנותנות שירותים למבוטחיהן. עם זאת, מידע זה לא כולל את השירותים הניתנים במחלקות עור בבתי חולים, שלעיתים, לדברי המשרד, ניתן בהן גם שירות אמבולטורי או את השירות הניתן במסגרת מרפאות החוץ בבתי החולים. בטבלה נציג את מספר הרופאים בכל מחוז וכן את שיעור שעות השירות הניתנות על ידי רופאי העור לכל 1,000 מבוטחים.⁷⁹ יש לשים לב לכך שסכימת מספר הרופאים בכל המחוזות מובילה למספר גבוה בהרבה ממספר רופאי העור עליהם דיווח לנו משרד הבריאות (991 לעומת 314). ממשרד

⁷³ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

⁷⁴ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁷⁵ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

⁷⁶ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.

⁷⁷ אבי לוי, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁷⁸ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

⁷⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר, קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

ממשרד הבריאות
נמסר כי לפי נתוני
קופות החולים כיום
מועסקים ברפואת
עור ומין בקהילה 314
רופאים, כ-92% מהם
בעלי תעודת מומחה
במקצוע זה

הבריאות נמסר כי רופא אחד עשוי לתת שירות בתחום רפואת העור בכמה מרפאות ולכן עשוי להיכלל במניין הרופאים הנותנים שירותי עור במרפאות בקהילה יותר מפעם אחת.⁸⁰

טבלה 6: מספר רופאי עור נותני שירות במרפאות הנותנות שירותים למבוטחים קופות

החולים ושיעור שעות השירות ברפואת עור ל-1,000 מבוטחים, לפי מחוז⁸¹

מחוז	מספר רופאי עור שירות	סך שעות שירות רפואת עור מתוקנן לקופה	מספר מבוטחים	שעת רפואת עור ל-1,000 מבוטחים
המרכז	250	1,995	1,851,196	1.08
הצפון	191	926	987,935	0.94
תל אביב	165	1,493	1,371,935	1.09
חיפה	125	783	851,600	0.92
הדרום	118	754	1,027,649	0.73
ירושלים	99	845	1,150,437	0.73
יהודה ושומרון	43	119	247,980	0.48

ניתן לראות שיש שונות בין המחוזות במספר הרופאים נותני שירות: שיעור רופאי העור בקהילה הגבוה ביותר נמצא במחוז המרכז (25%), כחמישית מהרופאים מקבלים במחוז הצפון (19%), בעוד במחוז הדרום נותנים שירות 12% מכלל רופאי העור בקהילה ובמחוז ירושלים – 10% מהרופאים. שיעור רופאי העור הנמוך ביותר נמצא במחוז יהודה ושומרון (4%).

אשר לשיעורי שעות השירות הניתנים על ידי רופאי עור ל-1,000 מבוטחים, השיעורים הגבוהים ביותר נמצאו במחוז תל אביב (1.09 שעות ל-1,000 מבוטחים) ובמחוז המרכז (1.08 שעות ל-1,000 מבוטחים). שיעור שעות השירות ל-1,000 מבוטחים הנמוך ביותר נמצא במחוז יהודה ושומרון (0.48). אשר לפריפריה גאוגרפית, במחוז הצפון שיעור שעות השירות הניתנים על ידי רופאי עור ל-1,000 מבוטחים הוא 0.94, ובמחוז הדרום שיעור זה עומד על 0.73 שעות ל-1,000 נפש.

לפי משרד הבריאות, פיזור גבולות גזרה נרחב במחוזות הדרום, הצפון ויהודה ושומרון מייצר קושי במתן שירות בהם, ועל כן, לדברי המשרד, שיעור שעות השירות במחוזות אלה יורד.⁸² אחת ההמלצות שפורסמו בדוח היא צמצום הפער בתשתיות, ובעיקר מיטות אשפוז, וזאת

⁸⁰ אלכסיי בלינסקי, מנהל תחום בכיר תכנון כוח אדם, מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות, שיחת טלפון, 20 במרץ 2023.

⁸¹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר, קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁸² שם.

במחוז הצפון שיעור שעות השירות הניתנים על ידי רופאי עור ל-1,000 מבוטחים הוא 0.94, ובמחוז הדרום שיעור זה עומד על 0.73 שעות ל-1,000 נפש

לפי משרד הבריאות, פיזור גבולות גזרה נרחב במחוזות הדרום, הצפון ויהודה ושומרון מייצר קושי במתן שירות בהם

מכיוון שפיזור הרופאים בקהילה תלוי במצאי מיטות האשפוז באזור.⁸³ אשר למחוז ירושלים שבו שיעור שעות השירות ברפואת עור הוא 0.73 ל-1,000 מבוטחים, משרד הבריאות מסר כי שיעור נמוך זה נובע גם מהסתמכות גבוהה יותר על בתי החולים בירושלים.⁸⁴

לפי משרד הבריאות, בתחום עור ומין קיים אתגר בקהילה בשל הנטייה של רופאים בתחום לעבוד בשוק הפרטי

עוד מסר משרד הבריאות כי קיים אתגר בקהילה בשל הנטייה של רופאים בתחום עור ומין לעבוד בשוק הפרטי, וכתוצאה מכך היקף איוש תקנים בקהילה אינו תואם את הצורך שהוגדר על ידי קופות החולים.⁸⁵ חלק מקופות החולים התייחסו אף הן לקושי באיוש התקנים. כללית מסרה כי הקופה משקיעה מאמצים רבים על מנת להבטיח פריסה רחבה, זמינה ונגישה של שירותי רפואת העור בקהילה, אולם, לדבריה, קיים קושי רב בקליטת רופאי עור בעלי תעודת מומחה לעבודה בקהילה ובהתאמת היצע לביקוש.⁸⁶ ממכבי נמסר כי יש מחסור בשירות בעיקר בפריפריה – בצפון ובדרום הארץ, וכי בעיה זו נצפית גם בתחומים אחרים של מתן שירות רפואי בממכבי.⁸⁷ מאוחדת מסרה כי הקופה מאבדת רופאים ושעות שירות רופא לטובת רפואה האסטרטית שאינה מוסדרת בחוק. לדברי הקופה, בכלל הקופות נצפית מגמת עזיבת רופאי עור לטובת השוק הפרטי בשל התגמול המוגבר המוצע בו ולדבריה בשנתיים האחרונות מסתמן קושי באיוש מרפאות רבות, בעיקר, אך לא רק, בצפון הארץ. עם זאת, לפי מאוחדת, פריסת השירותים סבירה בהחלט.⁸⁸ מלאומית נמסר כי קיים מחסור חמור ברופאי עור, "המתבטא במעבר רופאים בין קופות ובסחרור של תעריפים בעיקר בפריפריה אך גם במרכז" עם זאת לדברי לקופה פריסה רחבה של שירותים ברפואת העור.⁸⁹

כל קופות החולים מציעות התייעצות מרחוק (טלה-רפואה) עם רופא עור באמצעים שונים

נציין כי נוסף על ביקור פיזי אצל רופא עור במרפאה, כיום כל קופות החולים מציעות התייעצות מרחוק (טלה-רפואה) עם רופא עור באמצעים שונים, עם זאת, יש מקרים שלא יטופלו במסגרת

⁸³ משרד הבריאות, המכון הלאומי לחקר שרותי הבריאות ומדיניות הבריאות, תכנון ארוך טווח של כוח-אדם רפואי בישראל – סיכום עבודת צוות, ינואר 2022, עמ' 37.

⁸⁴ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר, קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁸⁵ שם.

⁸⁶ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

⁸⁷ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, ממכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.

⁸⁸ אבי לוין, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁸⁹ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.

שירות התייעצות מרחוק, לדוגמה, מקרי חירום או אבחון נקודות חן.⁹⁰ ממאחדת נמסר כי שירות ייעוץ מרחוק מסייע לחפות על קשיי איוש תקני רופאי עור בפרופריה.⁹¹

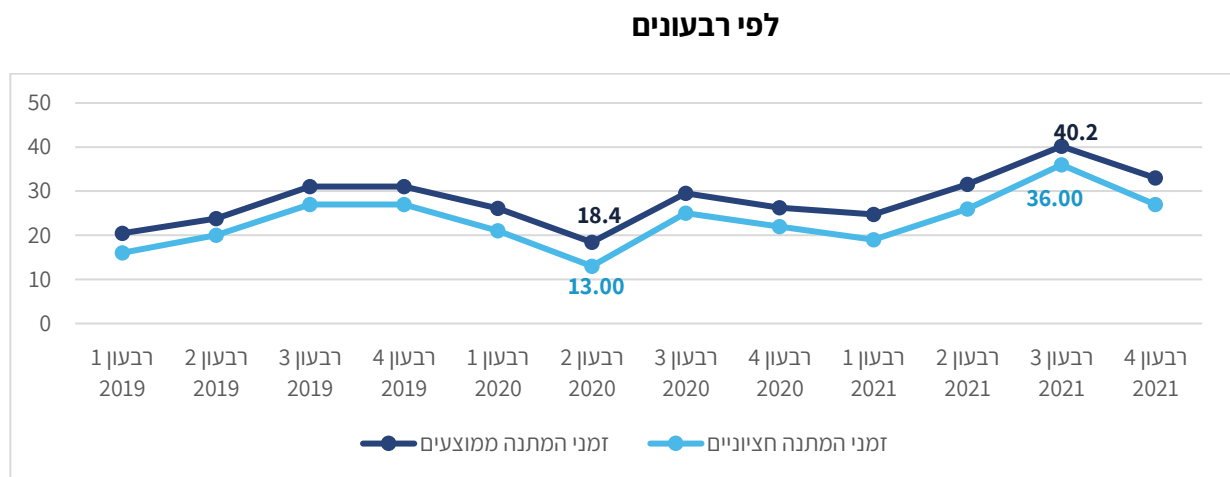
כפי שהוסבר, שירותי עור אמבולטוריים ניתנים לא רק במרפאות קופות החולים בקהילה, אלא גם במרפאות עור ומין בבתי החולים. לפי נתוני משרד הבריאות על מספר ביקורים במערך האמבולטורי בבתי החולים במרפאות עור ומין,⁹² בין שנת 2017 לשנת 2019 מספר הביקורים עלה מכ-260,000 לכ-266,000, ובשנת 2020 נצפתה ירידה לכ-247,000, כלומר ירידה של 7% לעומת מספרם בשנת 2019. מהנתונים עולה כי יש שונות בין מספר הביקורים במחוזות שונים, כאשר בשנת 2020, יותר ממחצית מכלל הביקורים במרפאות עור ומין בבתי חולים התקיימו במחוז תל אביב (40%), וביתר המחוזות שיעורם נע בין 25% במחוז המרכז בין 5% במחוז הדרום.

מספר הביקורים במערך האמבולטורי בבתי החולים במרפאות עור ומין בשנים 2020-2017 נע בין כ-260,000 בשנת 2017 לכ-266,000 בשנת 2019

3.2 זמני ההמתנה לרופאי עור ומין בקהילה

משרד הבריאות מפרסם נתונים ארציים על זמני המתנה לרפואה יועצת בקהילה, קרי הזמן שבין התאריך שבו המבוטח מנסה לקבוע תור לבין תאריך התור הפנוי, ובהם זמני המתנה לרפואת עור ומין. הנתונים המעודכנים ביותר על זמני המתנה לרפואת עור בקהילה הם עבור השנים 2019-2021.⁹³

תרשים 5: מספר ימי המתנה לרופא עור ומין בקהילה ברמה הארצית בשנים 2019-2021, לפי רבעונים

⁹⁰ שירותי בריאות כללית, [להתייעץ עם רופאי עור - בלי לצאת מהבית](#), כניסה: 20 ספטמבר 2022; מכבי שירותי בריאות, [התייעצות עם רופאי עור](#), כניסה: 20 בספטמבר 2022; אבי לוי, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022; [נעים להכיר: ביקור דיגיטלי בשיחת וידאו](#), כניסה: 20 בספטמבר 2022; לאומית שירותי בריאות, [שירות רופא עור מהבית](#), כניסה: 20 בספטמבר 2022.

⁹¹ אבי לוי, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאוחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁹² מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי ממשל ותוכניות לאומיות, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁹³ משרד הבריאות, [מערכת מידע: זמני המתנה לרפואה יועצת בקהילה](#), עדכון: 27 ביולי 2022; [שיטה לחישוב זמני המתנה לרפואה יועצת בקהילה](#), כניסה: 3 באפריל 2023.

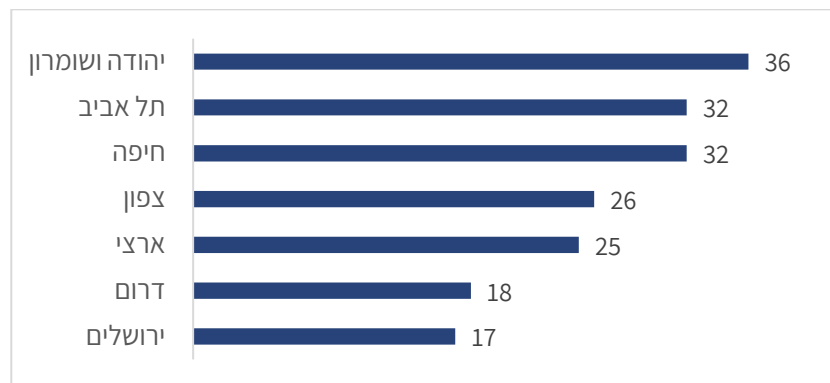
ברבעון הראשון של
שנת 2021 מחצית
ממבקשי התור לרופא
עור בישראל המתו
לפחות 19 ימים,
וברבעון הרביעי –
לפחות 36 ימים

לפי נתוני המשרד, זמני המתנה ממוצעים ברמה הארצית לרופא עור בקהילה היו בין 18 ימים ברבעון השני של שנת 2020 ל-40 ימים ברבעון השלישי של שנת 2021. בשנת 2021 היו זמני ההמתנה החציוניים בין 19 ימים ברבעון הראשון ל-36 ימים ברבעון השלישי, כלומר, **ברבעון הראשון של שנת 2021 מחצית ממבקשי התור לרופא עור בישראל המתו לפחות 19 ימים, וברבעון הרביעי – לפחות 36 ימים**. נוסף על כך, בשלושת הרבעונים האחרונים של שנת 2021 נצפו זמני ההמתנה הארוכים ביותר בשנים 2019–2021.

עם זאת, מנתוני משרד הבריאות על זמני המתנה ביולי–ספטמבר 2019 לפי מחוזות **עולה כי יש שונות בזמני ההמתנה בין מחוזות שונים**.

תרשים 6: זמני המתנה חציוניים (בימים) לרפואת עור לפי בחירת המטופל, יולי–ספטמבר

2019⁹⁴

ביולי–ספטמבר 2019 זמני המתנה החציוניים לרופא עור לפי בחירת המטופל הארוכים ביותר נמצאו ביהודה ושומרון (36 ימים), לעומת 17 ימים במחוז ירושלים ו-18 ימים במחוז הדרום. נציין כי זמן המתנה חציוני ברמה הארצית ברבעון זה היה 25 ימים.⁹⁵

קופות החולים התבקשו להתייחס לנושא זמני ההמתנה לרפואת עור בקהילה:

כללית מסרה כי אורך התור החציוני נכון ליוני 2022 עמד על 14 ימים, ולדברי הקופה מדובר בשיפור בהשוואה לאורך התור בשנת 2019 שעמד על 17 ימים.⁹⁶

ממכבי מסר כי זמן ההמתנה במכבי הוא בין 32 ל-42 ימים בממוצע, ועיקר הבעיה היא בפריפריה – באזור הצפון והדרום. לפי הקופה, כמו בכל שירות מומחה ברפואת עור יש עלייה מתמדת בביקוש, ומודעות גוברת של הציבור לנגעי העור מובילה לעליה מתמדת במספר הפונים לבדיקה. עוד עולה מתשובת הקופה כי אחת הסיבות להפחתת זמינות תורים היא קושי

כללית מסרה כי אורך
התור החציוני נכון
ליוני 2022 היה 14
ימים

ממכבי מסר כי זמן
ההמתנה במכבי הוא
בין 32 ל-42 ימים
בממוצע

⁹⁴ זמני המתנה חציוניים לרופא עור לפי בחירת המטופל. משרד הבריאות, זמני המתנה לרפואה יועצת בקהילה: נתונים נוספים, כניסה: 29. ספטמבר 2022.

⁹⁵ שם.

⁹⁶ נועה דנאי, מנהלת מחלקת ניהול ידע ומידע, אחראית חוק חופש המידע, שירותי בריאות כללית, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 באוקטובר 2022.

בהבחנה בין בעיה רפואית לבין בעיה אסתטית. בקופה ציינו דרכים להתמודדות עם סוגיית זמני ההמתנה, והם: טלה-רפואה או יישומון מכבי רפואת עור; ייעוץ וירטואלי, קרי רופא עור המייעץ לרופא ראשוני; עידוד פריסת שירות בפרופריה ותקצוב נוסף לטובת נושא זה.⁹⁷

ממאחדת נמסרו נתונים על זמני ההמתנה בכל אחד משני הרבעונים הראשונים 2021–2022, ומהנתונים עולה כי משך המתנה הקצר ביותר היה ברבעון הראשון 2021 – 12.6 ימים, ומשך ההמתנה הארוך ביותר היה ברבעון הראשון בשנת 2022 ועמד על 24.5 ימים. לדברי מאחדת, היא הקופה עם זמינות התורים הכי מהירה בין הקופות. כמו כן, מאחדת מסרה כי היא מזהה יציבות הביקוש מול ירידה בהיצע של רופאים, וציינה את הצעדים להתמודדות עם סוגיית זמני ההמתנה, והם: גיוס רופאים באופן קבוע ורצוף; שיפור שכרם של הרופאים; מתן מענה דיגיטלי באמצעות ביקורים וירטואליים ופניות מקוונות המאפשרים להתמודד עם קשיי איש במרפאות בפרופריה.⁹⁸

לאומית מסרה כי מרבית תחלואת העור ניתנת לטיפול ביעילות אצל רופא משפחה או רופא ילדים, ועל רופאי עור לשמש כיועצים ולתת טיפול במקרים מורכבים יותר ובמחלות נדירות. עם זאת, לדברי הקופה, מזה שנים לא נדרשת הפנייה מרופא משפחה לשם ביקור אצל רופא עור.⁹⁹

ממאחדת נמסר כי משך המתנה הקצר ביותר היה ברבעון הראשון 2021 – 12.6 ימים, ומשך ההמתנה הארוך ביותר היה ברבעון הראשון בשנת 2022 ועמד על 24.5 ימים

לאומית מסרה כי על רופאי עור לשמש כיועצים ולתת טיפול במקרים מורכבים יותר ובמחלות נדירות

⁹⁷ יובל חמו, ממונה קשרי ממשל ותקשורת, מכבי שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 ביולי 2022.

⁹⁸ אבי לוין, ראש אגף רפואה שניונית, חטיבת רפואה, קופת חולים מאחדת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 1 באוגוסט 2022.

⁹⁹ שלמה וינקר, ראש חטיבת הרפואה, לאומית שירותי בריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 17 באוגוסט 2022.